

ECT aktualitātes: 2025. gada septembris

A. Lielās palātas nolēmumi

Pārskata periodā nav pieņemti.

B. Būtiskākie palātu nolēmumi

1. [Suverénní řád Maltézských rytířů - České velkopřevorství v. the Czech Republic](#)

Pieteikums Nr. 15440/22, 2025. gada 11. septembris

Konstitucionālā tiesa, nepamatojot atkāpi no judikatūras, pārkāpusi tiesiskās noteiktības principu

Pieteicēja ir juridiska persona – Romas katoļu baznīcas organizatoriska vienība. Tai piederēja liels zemesgabals, kas tika konfiscēts pēc Otrā pasaules kara. Sākotnēji 1945. gadā šis zemesgabals tika konfiscēts, pamatojoties uz Prezidenta dekrētu, kurā tika noteikts, ka nekavējoties un bez kompensācijas tiek konfiscēti lauksaimniecības īpašumi, kas piederēja citstarp Republikas nodevējiem un ienaidniekiem, kurus par tādiem varēja uzskatīt periodā no 1938. gada līdz 1945. gadam. Savukārt pēc tam šis zemesgabals atkārtoti tika konfiscēts, pamatojoties uz 1947. gada Zemes reformas likumu. Savukārt 2013. gadā tika pieņemts Baznīcu īpašumu noregulēšanas likums, pamatojoties uz kuru baznīcas varēja prasīt atjaunot īpašuma tiesības, kas tika atņemtas komunistiskā režīma laikā. Tomēr saskaņā ar minēto likumu nevarēja tikt prasīta īpašuma tiesību atjaunošanu uz īpašumiem, kas bija konfiscēti saskaņā ar Prezidenta dekrētu. Proti, restitūcija bija iespējama tikai tad, ja konfiskācija bija notikusi vēlāk, tostarp saskaņā ar Zemes reformas likumu, jo Baznīcu īpašumu noregulēšanas likuma mērķis bija novērst netaisnību, kas risinājusies laika periodā no 1948. gada līdz 1990. gadam. Pieteicēja sākotnēji vērsās vispārējās jurisdikcijas tiesās, lūdzot tās konstatēt, ka zemesgabals, kas tai faktiski bija atņemts komunistiskā režīma laikā – 1948. gadā – pašlaik pieder valstij, lai attiecīgi pēc tam varētu prasīt īpašuma tiesību atjaunošanu uz to. Čehijas Augstākā tiesa pieteicējas prasību noraidīja, norādot, ka zemesgabals tika konfiscēts, pamatojoties uz Prezidenta dekrētu – administratīvo aktu –, bet konfiskācijai, kas sekoja uz likuma pamata, ir bijusi tikai deklaratīva nozīme, tādējādi tiesa par to nevar lemt. Balstoties uz tādiem pašiem apsvērumiem, arī Čehijas Konstitucionālā tiesa noraidīja pieteicējas sūdzību kā acīmredzami nepamatotu.

Pieteicēja sūdzībā Eiropas Cilvēktiesību tiesai (turpmāk – ECT) norādīja uz Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 6. panta 1. punkta pārkāpumu (tiesības uz taisnīgu tiesu). Proti, pēc pieteicējas ieskata Čehijas Konstitucionālā tiesa, noraidot tās sūdzību, ir rīkojusies pretrunā tās iepriekšējai un turpmākajai judikatūrai, tādējādi radot tiesisko nenoteiktību.

ECT visupirms norādīja uz vispārīgām atziņām, ka tās uzdevums nav vērtēt nacionālo tiesu pieļautas kļūdas, izņemot situācijas, kad šīs kļūdas ir pārkāpušas Konvencijā ietvertās tiesības. ECT Konvencijas 6. panta 1. punkta ietvaros nepārbauda nacionālo tiesu nolēmumu saturu, ja vien tiesas secinājumi nav patvaļīgi vai acīmredzami nepamatoti. ECT norādīja, ka konkrētā lieta atspoguļo Čehijas Konstitucionālās tiesas

judikatūras attīstību šajā jautājumā. Proti, sākotnēji Čehijas Konstitucionālā tiesa savā judikatūrā bija norādījusi, ka restitūcija nav iespējama attiecībā uz baznīcu īpašumiem, kas konfiscēti, pamatojoties uz Prezidenta dekrētu, bet ir iespējama tad, ja tie ir konfiscēti, pamatojoties uz Zemes reformas likumu. Šāda pieeja nostiprinājās arī vispārējās jurisdikcijas tiesu praksē, kā arī visbeidzot tika atspoguļota normatīvi Baznīcu īpašumu noregulēšanas likumā. Tomēr no 2021. gada Čehijas Konstitucionālā tiesa savā judikatūrā sāka atzīt to, ka no minētā principa var būt izņēmumi – situācijās, kad īpašums faktiski pēc Prezidenta dekrēta netika konfiscēts, bet patiesībā tika konfiscēts jau vēlāk, piemēram, pamatojoties uz Zemes reformas likumu. Šādos gadījumos, kad sākotnējā konfiskācija nebija notikusi efektīvi, personai var būt tiesības uz restitūciju.

ECT uzsvēra, ka tiesiskās noteiktības un tiesiskās palāvības aizsardzības principi tomēr nepiešķir personai automātiskas tiesības uz judikatūras konsekvenci, jo judikatūras attīstība pati par sevi nav pretrunā tiesībām uz taisnīgu tiesu. Atšķirīga judikatūra var veidoties arī vienas tiesas ietvaros, un tas pats par sevi arī vēl nav uzskatāms par Konvencijas pārkāpumu. Vienlaikus ECT vēlreiz atgādināja, ka tieši augstāko nacionālo tiesu uzdevums ir novērst šādas pretrunas, jo pretējais nozīmētu, ka šīs tiesas kļūst par tiesiskās nenoteiktības avotu, kopumā vājinot sabiedrības uzticēšanos tiesu sistēmai.

Konkrētās lietas ietvaros ECT norādīja, ka īpaši svarīgi ir tas, ka Čehijas Konstitucionālās tiesas judikatūras izmaiņas notika, vēl pirms pieteicēja bija vērsusies Konstitucionālajā tiesā. Un, lai gan pieteicēja savā sūdzībā tiesai bija norādījusi uz judikatūras aktualitātēm, Konstitucionālā tiesa vien norādīja, ka tai nav pamata atkāpties no tās iepriekšējās judikatūras, kas nepieļāva restitūciju tad, ja konfiskācija bija notikusi, pamatojoties uz Prezidenta dekrētu. Šādos apstākļos ECT atzina, ka konkrētā Konstitucionālās tiesas palāta neņēma vērā judikatūras attīstību, kā arī nepaskaidroja savas rīcības iemeslus, kas ir pretrunā ECT judikatūrā nostiprinātajam, ka nacionālajām tiesām ir pienākums sniegt pamatojumu, kas attaisnotu atkāpšanos no iepriekšējiem nolēmumiem.

Tāpat ECT arī atzina, ka Čehijas Konstitucionālās tiesas likums paredz mehānismu, kā nodrošināt nolēmumu, kas pieņemti dažādās tās palātās, vienveidību. Proti, ja palāta, pieņemot lēmumu, nonāk pie rezultāta, kas ir pretējs tam, ko tiesa iepriekš ir atzinusi savā judikatūrā, šo jautājumu ir iespējams nodot plenārsēdei. Konkrētajā situācijā šāda iespēja netika izmantota.

Ņemot vērā visus minētos apstākļus – Konstitucionālās tiesas judikatūras attīstību jau pirms pieteicējas sūdzības iesniegšanas, kā arī šīs judikatūras konsekventu piemērošanu arī turpmāk, to, ka netika pamatotas atkāpes no šīs judikatūras tieši pieteicēja lietā, kā arī likumā paredzēto mehānismu, kas rādīti šādām situācijām, neizmantošanu – valsts bija pārkāpusi tiesiskās noteiktības principu. Līdz ar to ECT konstatēja Konvencijas 6. panta 1. punkta pārkāpumu.

2. [Isaia and Others v. Italy](#)

Pieteikums Nr. 36551/22 u.c., 2025. gada 25. septembris

Preventīvās konfiskācijas process Itālijā nav atbildis tiesībām uz taisnīgu tiesu

Konkrētā lieta ir saistīta ar preventīvo noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskāciju bez notiesājoša sprieduma. Pieteicēji ir trīs Itālijas pilsoņi, ģimenes locekļi – vīrs, sieva un viņu dēls. Pirmais pieteicējs no 1980. līdz 1998. gadam izdarīja vairākus noziedzīgus nodarījumus, kas citstarp saistīti ar zādzībām, laupīšanām, izspiešanām. Savukārt 2008. gadā viņš izdarīja vēl vienu noziedzīgu nodarījumu – zādzības mēģinājumu. 2018. gadā vietējā policija vērsās Palermo rajona tiesā, lūdzot atzīt pieteicēju par personu, kas sabiedrībai rada drošības apdraudējumus, jo, pamatojoties uz pierādījumiem, viņš ir regulārs likumpārkāpējs (*habitual offender*), kura ienākumu avots ir noziedzīgi iegūti līdzekļi. Tāpat tiesai tika lūgts konfiscēt vairākus īpašumus – gan tādus, kas piederēja pirmajam pieteicējam, gan tādus, kas piederēja viņa sievai un dēlam, tostarp dzīvokli, zemesgabalu, mašīnu, finanšu līdzekļus, kas bija noguldīti bankas kontos. Nacionālā tiesa nolēma, ka minētā manta ir konfiscējama. To apstiprināja arī apelācijas un kasācijas instances tiesa. Minēto nolēmumu pamatojums konfiscējamo īpašumu nelikumīgajai izcelsmei bija tikai nesamērīgā attiecība starp to vērtību un pieteicēju ienākumiem.

Lai gan pieteicēji vērsās ECT, norādot uz Konvencijas 6. panta (tiesības uz taisnīgu tiesu) pārkāpumu, ECT atzina, ka, ņemot vērā lietas faktus, pieteicēju argumenti ir vērtējami Konvencijas Pirmā protokola 1. panta kontekstā (tiesības uz īpašumu). Tiesa norādīja, ka nav izšķiroši, vai konkrētajā gadījumā īpašuma tiesību ierobežojums tiek uzskatīts par īpašuma izmantošanas kontroli vai īpašuma atņemšanu, jo principi, kas ņemami vērā, lai noskaidrotu, vai šāds ierobežojums ir attaisnojams, pēc būtības ir vienādi.

ECT galvenos secinājumus konkrētajā lietā izdarīja, vērtējot, vai izmantotie līdzekļi ir bijuši samērīgi. Šajā aspektā tiesa norādīja, ka tā vērtēs to, vai nacionālās tiesas ir pamatoti un argumentēti, tostarp balstoties objektīvā faktu un pierādījumu izvērtējumā, secinājušas, ka var prezumēt, ka konfiscētie īpašumi ir iegūti no ienākumiem, kas gūti no smagiem noziegumiem. Tas nozīmē, ka valstij ir jāsniedz informācija vismaz zināmā mērā par iespējamo prettiesisko rīcību, kuras rezultātā šī manta tika iegūta, kā arī par saikni starp prettiesisko rīcību un šo mantu. Īpaši noteicošs ir laika aspekts, kad noziedzīgie nodarījumi tika izdarīti.

Pirmkārt, ECT vērsa uzmanību uz to, ka tā jau iepriekš savā judikatūrā ir norādījusi, ka apšaubāmas ir tādas situācijas, kad nacionālās iestādes konfiscē īpašumu, kas iegūts daudzus gadus pēc predikatīvā noziedzīgā nodarījuma, uz kuru konfiskācija tiek balstīta. Konkrētajā lietā ECT uzsvēra, ka nav saprotams iemesls, kāpēc nacionālās iestādes uzsāka konfiskācijas procesu tikai desmit gadus pēc tam, kad persona vairs netika atzīta par tādu, kas rada draudus sabiedrības drošībai. Turklāt pirmo reizi persona par tādu, kas rada draudus sabiedrības drošībai, tika atzīta 38 gadus pirms konfiskācijas procesa uzsākšanas.

Otrkārt, tiesa ņēma vērā, ka nacionālās tiesas atsaucās tikai uz to, ka pirmais pieteicējs ir ticis notiesāts par vairākiem noziedzīgiem nodarījumiem. Taču tās neveica nekādu izvērtējumu par to, vai predikatīvie noziedzīgie nodarījumi konkrētajos apstākļos sniedza personai finansiālu ieguvumu, īpaši ņemot vērā to, ka pieteicējs vairākos gadījumos bija notiesāts par noziedzīgu nodarījumu mēģinājumiem, kā arī to, ka ilgu

laiku periodā no 1998. gada līdz 2008. gadam viņš pavadīja cietumā. Līdz ar to ECT secināja, ka nacionālās tiesas nav pamatojušas to, ka pirmais pieteicējs regulāri būtu veicis tādus noziedzīgus nodarījumus, kuru rezultātā varētu tikt iegūti prettiesiski ienākumi.

Treškārt, ECT attiecībā uz to, ka konfiscētie īpašumi varētu būt noziedzīgi iegūti, norādīja, ka tie tika iegūti 2010., 2016. un 2018. gadā, tas ir, daudzus gadus pēc tam, kad pirmais pieteicējs tika atzīts par personu, kas rada draudus sabiedrības drošībai (pēdējais noziedzīgais nodarījums, kas bija tāds, kura rezultātā persona varēja gūt mantisku labumu, tika izdarīts 1998. gadā). Proti, nacionālās tiesas saikni starp prettiesisko rīcību un iegūto īpašumu pamatoja tikai un vienīgi ar to, ka pieteicēju likumīgie ienākumi nebija pietiekami, lai pamatotu viņu īpašumu iegādi. Apelācijas instances tiesa turklāt skaidri norādīja, ka šāda nesamērīga attiecība var būt vienīgais pierādījums īpašumu noziedzīgajai izcelsmei. ECT uzsvēra, ka tā jau iepriekš ir norādījusi, ka šāds pamatojums nav pietiekams. Turklāt nacionālās tiesas neveica atbilstošus soļus, lai izsekotu naudas plūsmai, kas galu galā noveda pie konfiscēto īpašumu iegādes. Piemēram, attiecībā uz pieteicēju bankas kontiem netika izvērtēti iepriekšējie darījumi, lai noskaidrotu kontos noguldīto līdzekļu izcelsmi. Līdz ar to nacionālo tiesu vērtējums nesasniedza pat pazemināto pierādīšanas standartu, kas nostiprināts ECT judikatūrā attiecībā uz līdzīgām situācijām.

Tādējādi ECT secināja, ka nacionālo tiesu sniegtais pamatojums neatbilda nepieciešamībai pēc temporālas saiknes starp konfiscētajiem īpašumiem un noziedzīgiem nodarījumiem, no kuriem iespējams tika gūti nelikumīgi ienākumi.

Papildus ECT norādīja, ka daži konfiscētie īpašumi nepiederēja pirmajam pieteicējam, bet gan viņa sievai un dēlam. Nacionālo tiesu nolēmumi neietvēra nekādu pamatojumu, kāpēc konfiscētie īpašumi bija pirmā pieteicēja rīcībā, neskatoties uz to, ka to pieprasīja nacionālās tiesību normas. Proti, arī šajā aspektā pamatojums balstījās tikai tajā, ka arī abiem pārējiem pieteicējiem nebija pietiekamu likumīgu ienākumu.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, kā arī to, ka nacionālo tiesu nolēmumos konstatētie trūkumi bija nopietni un acīmredzami nesavienojami arī ar nacionālajās tiesību normās noteiktajiem standartiem un ierobežojumiem attiecībā uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskāciju, izraudzītie līdzekļi nav bijuši samērīgi. Līdz ar to ECT atzina Konvencijas Pirmā protokola 1. panta pārkāpumu.

Tiesnesis Sabato nepiekrīta vairākuma viedoklim, citstarp norādot to, ka ierobežojums bija jāatzīst par samērīgu, gan ņemot vērā Itālijas normatīvos tiesību aktus, gan Konvenciju. Vairākuma pieeja varot radīt neizpratni par ECT judikatūru preventīvās konfiskācijas jautājumos.

C. Nolēmumi lietās pret Latviju

1. [Kobets v. Latvia](#)

Pieteikums Nr. 11843/16, 2025. gada 11. septembris

Personas, kura nacionālajās tiesās un sūdzībā ECT noklusējusi būtiskus faktus, sūdzība noraidīta

Pieteicējs ir Krievijas pilsonis, kurš nolūkā atvērt kontu Eiropas Savienībā sazinājās ar Latvijā reģistrētas bankas viceprezidentu. Pēc viņa ierosinājuma pieteicējs ieskaitīja 1 200 000 USD viceprezidenta ārzonas uzņēmuma kontā. Viceprezidents, pretēji solītajam, šos līdzekļus ieskaitīja nevis pieteicēja kontā Latvijā, bet gan sevis kontrolētos ārzonas kontos. Pieteicējs noslēdza cesijas līgumu ar Apvienotajā Karalistē dibinātu uzņēmumu, nododot tam visas prasījuma tiesības pret viceprezidentu 1 200 000 USD apmērā un saņemot atlīdzību 750 000 USD apmērā. Šis uzņēmums prasījuma tiesības tālāk cedēja Panamā dibinātam ārzonas uzņēmumam. Vienlaikus pieteicējs vērsās policijā, kura pret bankas viceprezidentu uzsāka kriminālprocesu, bet pieteicēju atzina par cietušo. Pieteicējs nebija policijai darījis zināmu, ka ir cedējis prasījuma tiesības. Paralēli tika uzsākts bankas likvidācijas process. Viceprezidents tika atzīts par vainīgu krāpšanā, bet viņam arestētos līdzekļus atzina par noziedzīgi iegūtu mantu, kas piešķirama pieteicējam kaitējuma kompensācijai. Sprieduma izpildes procesā tika konstatēts, ka zvērināta tiesu izpildītāja rīkojumu nevar izpildīt, jo Panamas uzņēmums bija vērsies Latvijas tiesā ar prasības pieteikumu, lūdzot atzīt uz cesijas līguma pamata iegūtās tiesības uz viceprezidenta kontos esošajiem līdzekļiem. Turklāt tiesa apmierināja arī uzņēmuma lūgumu par prasības nodrošinājumu. Līdz ar to, bankas likvidācijai beidzoties, pieteicējs nesaņēma viņam kriminālprocesā piešķirto kaitējuma kompensāciju.

Pieteicējs vērsās ECT norādot uz Konvencijas 6. panta 1. punkta, 13. panta un Pirmā protokola 1. panta pārkāpumu.

Visupirms ECT pievērsās valdības argumentam, ka pieteicējs ir ļaunprātīgi izmantojis individuālās sūdzības iesniegšanas tiesības. Tiesa norādīja, ka sūdzība var tikt noraidīta uz šī pamata, ja tā ir balstīta uz nepilnīgu un tādējādi maldinošu informāciju, īpaši, ja šī informācija ir lietas būtības pamatā. Konkrētajā lietā ECT uzsvēra, ka lietas pamatjautājums ir par sprieduma, ar kuru pieteicējam piešķirta kaitējuma kompensācija, neizpildi. Tiesa norāda, ka pieteicējs izvēlējās nacionālā līmenī, kā arī sūdzībā ECT nenorādīt izšķirošus faktus, proti, ka viņš bija cedējis prasījuma tiesības. Proti, lietas kontekstā īpaši svarīgi ir tas, ka viņš bija cedējis prasījuma tiesības tieši uz tiem finanšu līdzekļiem, kurus vēlējās saņemt kā kaitējuma kompensāciju. Lai gan tiesa norādīja, ka minētais varētu norādīt uz ļaunprātīgu sūdzības iesniegšanas tiesību izmantošanu, tā tomēr neuzskatīja par nepieciešamu secināt, ka pieteicējs ir ar nodomu maldinājis tiesu, jo sūdzība jebkurā gadījumā ir noraidāma kā acīmredzami nepamatota.

Attiecībā uz Konvencijas 6. pantu tiesa norādīja, ka valstij ir pozitīvs pienākums radīt tādu sistēmu, kuras ietvaros tiesu spriedumi tiek efektīvi izpildīti. Tomēr valsts nevar būt atbildīga par privāto tiesību subjekta – parādnieka – līdzekļu trūkumu vai maksātnespēju. Arī konkrētajā lietā sprieduma neizpilde bija saistīta nevis ar rūpības trūkumu no valsts puses, bet gan diviem citiem apstākļiem: pagaidu noregulējumu attiecībā uz Panamas uzņēmumu, kā arī bankas maksātnespēju un likvidāciju. Turklāt ECT judikatūra norāda uz to, ka jautājumā par spriedumu izpildi ir jāņem vērā arī tas, vai pieteicēja paša rīcība nav kavējusi sprieduma izpildi. Šajā situācijā tiesa norādīja, ka pieteicēja paša rīcība lielā mērā ir veicinājusi sprieduma izpildes procesa kavēšanos, kā arī tā bija vērsta uz kompensācijas saņemšanu dubultā apmērā.

Arī attiecībā uz Konvencijas Pirmā protokola 1. pantu ECT norādīja, ka spriedums netika izpildīts bankas maksātnespējas dēļ, nevis valsts rīcības, kas būtu patvaļīga vai

acīmredzami nepamatota, dēļ. Tāpat tiesa norādīja, ka pieteicējam bija pieejami efektīvi sprieduma izpildes mehānismi Konvencijas 13. panta kontekstā.

Tādējādi ECT atzina sūdzību par acīmredzami nepamatotu un to noraidīja.

2. Finbergs v. Latvia

Pieteikums Nr. 57845/21, 2025. gada 18. septembris

Tiesvedība civilprocesā atbilst tiesībām uz taisnīgu tiesu

Pieteicējs vērsās pirmās instances tiesā ar prasību pret kreditoru, lūdzot dzēst apgrūtinājumu, kas par labu kreditoram bija nostiprināts uz viņam piederošo nekustamo īpašumu. Kreditors cēla pretprasību, kā arī iesniedza tiesai pierādījumus, lūdzot tiem piešķirt komercnoslēpuma statusu. Pirmās instances tiesa lēma, ka lietas dalībnieki var ar šiem dokumentiem iepazīties, bet nedrīkst izgatavot to kopijas. Pirmās instances tiesa apmierināja pieteicēja prasību, apelācijas instances tiesa noraidīja pieteicēja prasību, kreditora prasību apmierinot daļēji, savukārt Senāts atteicās ierosināt kasācijas tiesvedību.

Pieteicējs vērsās ECT par Konvencijas 6. panta 1. punkta (tiesības uz taisnīgu tiesu) pārkāpumu. Minēto pārkāpumu pieteicējs pamatoja ar trīs apstākļiem: 1) viņam tika liegtas tiesības saņemt dokumentu, kas atzīti par komercnoslēpumu, kopijas; 2) apelācijas instances tiesa nebija pienācīgi izvērtējusi pieteicēja iesniegtos pierādījumus; 3) Senāts nebija pietiekami pamatojis lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību.

ECT, pirmkārt, norādīja, ka pieteicējam bija tiesības izteikt savu viedokli par pirmās instances tiesas lēmumu, ar kuru kreditora iesniegtie pierādījumi atzīti par komercnoslēpumu. Neskatoties uz to, ka pieteicējs nevarēja saņemt šo dokumentu kopijas, viņš varēja ar tiem iepazīties, kā arī apstrīdēt tajos iekļauto informāciju. Ņemot vērā, ka lietas dalībniekiem bija vienlīdzīgas procesuālās tiesības, ECT nesaskatīja, ka būtu pārkāpts sacīkstes un procesuālās līdztiesības princips.

Otrkārt, ECT uzsvēra, ka Konvencijas 6. pants neregulē pierādījumu pieļaujamības un novērtēšanas jautājumus, jo pierādījumu izvērtēšana ir galvenokārt nacionālo tiesu kompetencē. Pieteicējam bija iespējas izteikt viedokli par lietas materiāliem, kā arī tos apstrīdēt.

Treškārt, tiesa secināja, ka Senāta lēmums, ar kuru tika atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību, nav atzīstams par patvaļīgu vai acīmredzami nepamatotu.

Tādējādi ECT secināja, ka pieteicēja sūdzība ir acīmredzami nepamatota un noraidāma.

D. Komunicētās lietas pret Latviju

Pārskata periodā nav komunicētas.

E. Izpildes lietas pret Latviju

1. Bērziņš and Others v. Latvia

Pieteikums Nr. 73105/12, sprieduma datums: 2021. gada 21. septembris; izpildes rezolūcijas datums: 2025. gada 3. septembris.

Sprieduma teksts (angļu val.):

[https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-212012%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-212012%22]})

Izpildes informācija:

[https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-245035%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-245035%22]})

Valdības ziņojums:

<https://search.coe.int/cm/eng?i=0912594880262b3b>

Lieta bija saistīta ar to, ka pieteicējiem ilgstoši bija liegta piekļuve viņu kopīpašumā esošajiem zemesgabaliem, jo tiem bija noteikta stingra režīma aizsargjosla (saistīta ar ūdensapgādes avotu). Pēc pieteicēju ieskata, tā ir uzskatāma par *de facto* īpašuma atsavināšanu, bet viņiem nebija izmaksāta nedz kompensācija, nedz piešķirts līdzvērtīgs zemesgabals. ECT konstatēja Konvencijas Pirmā protokola 1. panta pārkāpumu, jo valsts vairāk kā 10 gadus nebija veikusi nekādus pasākumus, lai šo situāciju risinātu, nebija piešķirusi pieteicējam kompensāciju, kā arī kopumā nacionālajā līmenī nebija risinājusi jautājumu, kas saistīts ar īpašuma *de facto* konfiskāciju. Pieteicēji nebija lūguši piešķirt tiem kompensāciju, un ECT arī šādu nepieciešamību nevērtēja.

Valdība savā izpildes ziņojumā informēja Ministru Komiteju, ka individuālu izpildes pasākumu ietvaros pieteicēji un ūdens piegādātājs pēc vairākiem mēģinājumiem, kuros bija iesaistīti arī vairāku ministriju pārstāvji, panāca vienošanos par to, ka ūdens piegādātājs iegādājas pieteicēju nekustamo īpašumu. Attiecībā uz vispārējiem izpildes pasākumiem valdība norādīja, ka ir tikuši pieņemti Ministru kabineta 2017. gada 16. augusta noteikumi Nr. 479 “Atlīdzības aprēķināšanas kārtība par centralizētās ūdensapgādes, centralizētās kanalizācijas sistēmas vai tās daļas ierīkošanai vai pārbūvei nepieciešamā nekustamā īpašuma lietošanas tiesību aprobežošanu”, kas nosaka kārtību, kādā sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējs aprēķina un izmaksā atlīdzību nekustamā īpašuma īpašniekam par nekustamā īpašuma lietošanas tiesību aprobežošanu, kas tieši saistīta ar jaunas centralizētās ūdensapgādes, centralizētās kanalizācijas sistēmas vai tās ierīkošanu vai esošu objektu pārbūvi, kuru dēļ palielinās zemes platība, ko aizņem ūdenssaimniecības objekts vai aizsargjosla gar vai ap šo objektu. Tāpat norādīts, ka minētais spriedums ir analizētos vairākos semināros, lekcijās, konferencēs, kā ar sanāksmēs ar tiesu varas pārstāvjiem, turklāt ECT spriedums ir publicēts. 2025. gada 3. septembra sēdē Ministru Komiteja izpildes lietu slēdza.

2. Lapsa v. Latvia

Pieteikums Nr. 57444/19, sprieduma datums: 2022. gada 20. oktobris; izpildes rezolūcijas datums: 2025. gada 3. septembris.

Sprieduma teksts (angļu val.): [https://hudoc.echr.coe.int/#%22itemid%22:\[%22001-219945%22\]](https://hudoc.echr.coe.int/#%22itemid%22:[%22001-219945%22])

Izpildes informācija: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:\[%22001-245037%22\]](https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:[%22001-245037%22])

Valdības ziņojums:

[https://hudoc.exec.coe.int/#%22fulltext%22:\[%22lapsa%20v.%20latvia%22\],%22excellentier%22:\[%22DH-DD\(2024\)928E%22\]](https://hudoc.exec.coe.int/#%22fulltext%22:[%22lapsa%20v.%20latvia%22],%22excellentier%22:[%22DH-DD(2024)928E%22])

Pieteicējam 2008. gada martā slimnīcā piedzima dēls, kurš vēlāk tika nogādāts citas slimnīcas reanimācijas nodaļā, bet nākamajā dienā iestājās viņa nāve. Ņemot vērā Veselības inspekcijas atzinumu, pret diviem ginekologiem tika uzsākts kriminālprocess par nolaidīgu ārstniecības personu profesionālo pienākumu pildīšanu, kas bijis par iemeslu cietušā nāvei. Vēlāk tiesas sēdē prokurore paziņoja par atteikšanos no apsūdzības minētajā krimināllietā. Neskatoties uz to, ka lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu tika atcelts, lietai tiekot skatītai vairākās tiesu instancēs, neviena persona netika notiesāta. ECT konstatēja Konvencijas 2. panta pārkāpumu tā procesuālajā aspektā. Proti, tika konstatēti trūkumi gan ekspertu atzinumos, gan tas, ka kriminālprocess netika pabeigts saprātīgā termiņā, kā rezultātā iestājās arī noilgums, lai pieteicēja būtu varējusi vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā ar prasību pret ārstiem. ECT piešķīra pieteicējam kompensāciju 10000 eiro apmērā un atlīdzinājumu par tiesāšanās izdevumiem 9200 eiro apmērā.

Valdība savā izpildes ziņojumā informēja Ministru Komiteju par kompensācijas izmaksu. Tāpat valdība attiecībā uz individuāliem sprieduma izpildes pasākumiem norādīja, ka pieteicēja neizmantoja savas tiesības lūgt kriminālprocesa atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem – ECT spriedumu. Nav citu individuālu izpildes pasākumu, jo bērna nāve iestājās 2008. gadā, tas ir, vairāk nekā pirms 15 gadiem, kas nozīmē, ka ir iestājies kriminālatbildības noilgums. Attiecībā uz vispārējiem izpildes pasākumiem valdība visupirms minēja pasākumus, kas veikti, lai paātrinātu krimināllietu izskatīšanu. Tā norādīja, ka vispārējie pasākumi ir aprakstīti valdības ziņojumos lietās [Čerņikovs v. Latvia](#) un [Kalēja v. Latvia](#). Papildus valdība norādīja uz politikas plānošanas dokumentiem, ko izstrādājusi Tieslietu padome, kas iezīmē vadlīnijas lietu izskatīšanas termiņu plānošanai un kontrolei, kā arī uz tiesas priekšsēdētāja lomu lietu sadalē un iztiesāšanas termiņa standarta noteikšanā. Tāpat valdība norādīja uz vairākiem grozījumiem Kriminālprocesa likumā, kā arī tajā jau iepriekš pastāvošām normām, kas visas kopumā ir vērstas uz lietu ātrāku iztiesāšanu, cietušā iesaisti kriminālprocesā un citiem mehānismiem, kas padara kriminālprocesus mazāk laikietilpīgus, papildus norādot to, ka pie šī jautājuma tiek strādāts visu laiku.

Secīgi valdība pievērsās apsvērumam par personas tiesībām vērsties ar prasību par kompensāciju civiltiesiskā kārtībā paralēli tam, ka joprojām risinās kriminālprocess. Valdība norādīja, ka pieteicēja laikā, kad vēl norisinājās kriminālprocess, saskaņā ar nacionālajām tiesību normām varēja vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā ar prasības pieteikumu, un, ja tiesa uzskatītu, ka lietas izskatīšana nav iespējama, iekams nav izšķirta cita lieta, tā saskaņā ar Civilprocesa likuma 214. panta 5. punktu būtu varējusi apturēt tiesvedību lietā.

Attiecībā uz pasākumiem, kas pieņemti, lai uzlabotu tiesu medicīniskās ekspertīzes kvalitāti, valdība norādīja, ka pēdējo piecu gadu laikā nacionālais regulējums, kas attiecas uz tiesu medicīniskajām ekspertīzēm, ir pilnveidots. Piemēram, svarīgi, ka 2016. gadā ir pieņemts Tiesu ekspertu likums, kurš noteic vienotu tiesu ekspertu sertifikācijas kārtību. Tāpat valdība norādīja uz Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra izstrādāto metodiku, lai izvērtētu jebkādu iespējamu medicīnisku nolaidību. Papildu valdība vērsa uzmanību uz jaunu mehānismu (tādu, kas nebija spēkā, kad risinājās notikumi konkrētajā lietā), kas papildina civilprocesuālo un kriminālprocesuālo regulējumu attiecībā uz tiesībām pieprasīt kompensāciju par iespējamo medicīnisko nolaidību, tas ir, Pacientu tiesību likuma 16. pantu, kas paredz tiesības saņemt atlīdzību no Ārstniecības riska fonda.

Valdība norādīja, ka ECT spriedums ir publicēts, kā arī apspriests cilvēktiesību konferencē. 2025. gada 3. septembra sēdē Ministru Komiteja izpildes lietu slēdza.